

การแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำลุ่มน้ำท่าจีน

ส่วนแหล่งน้ำจืด กองจัดการคุณภาพน้ำ

กรมควบคุมมลพิษ โดยกองจัดการคุณภาพน้ำ ร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๕ จังหวัดนครปฐม ดำเนินการเก็บและวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำในแม่น้ำท่าจีน ต่อเนื่องปีละ ๔ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑ ในเดือนมกราคม - เดือนมีนาคม ครั้งที่ ๒ ในเดือนเมษายน - เดือนมิถุนายน ครั้งที่ ๓ ในเดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน และครั้งที่ ๔ ในเดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม ซึ่งประเมินคุณภาพน้ำโดยเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยพบว่า

สถานการณ์คุณภาพน้ำแม่น้ำท่าจีน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ คุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำที่กำหนด ซึ่งการประเมินคุณภาพน้ำโดยรวม แม่น้ำท่าจีนตอนบน มีค่าออกซิเจนละลาย (DO) ค่าความสกปรกในรูปบีโอดี (BOD) ค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และค่าแอมโมเนีย ($\text{NH}_3\text{-N}$) ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ ๒ แม่น้ำท่าจีนตอนกลาง มีค่าออกซิเจนละลาย (DO) ค่าความสกปรกในรูปบีโอดี (BOD) ค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และค่าแอมโมเนีย ($\text{NH}_3\text{-N}$) ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ ๓ และ แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง มีค่าความสกปรกในรูปบีโอดี (BOD) และค่าแอมโมเนีย ($\text{NH}_3\text{-N}$) ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ ๔ ส่วนค่าแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด(TCB) และแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ ๓

จากการประเมินสถานการณ์คุณภาพน้ำ โดยการประเมินความสกปรกและความสามารถในการรองรับน้ำเสีย (Carrying Capacity) ของลุ่มน้ำท่าจีน พบว่า ยังคงมีปัญหาเสื่อมโทรม ทำให้ความสามารถในการรองรับของเสียของลุ่มน้ำท่าจีนลดลง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันได้มีการจัดการน้ำเสียไปบ้างแล้วก็ตามแต่ยังไม่เพียงพอ ต่อการจัดการคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำท่าจีน ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดได้ กรมควบคุมมลพิษ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำลุ่มน้ำท่าจีน พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๗๐ ในพื้นที่ ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการคุณภาพน้ำลุ่มน้ำท่าจีนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ๒) เพื่อให้มีการจัดการลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ และ ๓) เพื่อให้เกิดการจัดการคุณภาพน้ำและน้ำเสียที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่าย และการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา ๕ มาตรการ ได้แก่ ๑) การป้องกัน ควบคุม กำกับดูแล และบังคับใช้กฎหมาย ๒) ลดการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ ๓) การติดตามตรวจสอบ และการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ๔) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งน้ำ และ ๕) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่องค์ความรู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกให้กับทุกภาคส่วน

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมควบคุมมลพิษ ได้กำหนดกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำลุ่มน้ำท่าจีน พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๗๒ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ๘ กิจกรรม ดังนี้

๑) โครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) และเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่ตั้งอยู่ใน จังหวัดนครปฐม ภายใต้โครงการดังกล่าว กำหนดจัดอบรม จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ (๑) การสนับสนุนองค์ความรู้และให้คำแนะนำ ในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียจาก ภาคอุตสาหกรรม ชุมชน และเกษตรกรรม และ (๒) การสนับสนุนและเสริมสร้าง กลุ่มเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษในชุมชนและชุมชนริมน้ำ

๒) การจัดทำ (ร่าง) อัตรการระบายมลพิษทุกแหล่งกำเนิดของแต่ละจังหวัดในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีน ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม และจังหวัดสมุทรสาคร

๓) การลงพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมและให้คำแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓ กิจกรรม ได้แก่ (๑) ลงพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมและให้คำแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำ โครงการเพื่อขอรับงบประมาณการจัดการน้ำเสียชุมชน รวมทั้งเผยแพร่แนวทางการจัดการน้ำเสียให้ อบท. ที่ ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย (๒) เพื่อติดตามสถานการณ์และเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ที่มีอยู่เดิม และ (๓) เพื่อกำกับตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดโดยลงพื้นที่ร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๕ (นครปฐม)

๔) การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำร่วมกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๕ (นครปฐม) พร้อมทั้ง วิเคราะห์และรวบรวมผลเพื่อจัดทำเป็นรายงานสถานการณ์ และใช้ในการวางแผนการจัดการคุณภาพน้ำ

๕) การทำสื่อประชาสัมพันธ์การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการจัดการคุณภาพน้ำผ่านช่องทาง ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดทำ Infographic สถานการณ์คุณภาพน้ำ การจัดทำคู่มือการ ตรวจวัดคุณภาพน้ำอย่างง่าย เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนให้เกิด กระแสความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน